

# BÁCSKAI KÖZÉRDEK

A Bács-Bodrog vármegyei községi jegyzők egyesületének hivatalos lapja

Hirdetések árszabás szerint  
TELEFON 14 SZ.

Főmunkatársak  
KISS GYULA SZENDY ISTVÁN

Felelős szerkesztő  
BERKOVITS MÁRK

Megjelen vasárnap  
Egész évre 8 K, félévre 4 K,  
negyed évre 2 K

## Szent István napja.

Az első magyar király emlékünnepeit kegyelettel és buzgósággal ültük országshoz. A törvényhozás elénk szabta, de minden jobb érzésünk úgy kívánja, hogy az államalkotó fejedelem emléke szent legyen előttünk.

Nem is csak a magunk felbuzdulása ez. Kilenc százados tradíció erős szálai fűznek az ő nagy alakjához. Kilenc évszázadon át annyi megpróbáltatáson ment át ez a nemzet, hogy megérteni könnyű volna, tánmenteni se nehéz, ha sok bajában megfedkeznek első jóltevőjéről és tudatában lassan-lassan elmosódik annak a képe, akinek első európai szervezetét köszöni.

Nem így történt. Sok ideál szerte foszlott, sok eszme, ami ideig óráig úr volt a nemzet erején és munkáján, megmosolyogni való ócskaság lett. Emberek, akiket helyzetük vagy tehetőségük oda vitt, hogy a magyarság nagynak, minden jóra vezérének tekintette őket, idők múltán eloszlott nimbuszukkal közönyös alakjai lettek a történelemnek. István király emlékét szeretettel és hálával, attól a naptól pedig, hogy jobbja a hétzáros koporsóból épen került ki, rajongó áhitattal tiszteli a magyar nép. Hogy török, német volt-e úr felettünk vagy a ma-

gunk erejére támaszkodva diktáltunk törvényt meghódolt népeknek. Hogy csöndes béke, biztos fejlődés idejét éltük-e vagy zavaros háborúét, feltartóztatlan pusztulását: az, megannyi jelentős momentum egy nép hangulat változásánál, szent István tiszteletére hatás nélkül maradt.

Csodálatos legendája egy régi korszaknak, mely még bennünk, modern emberekben naiv hívőkre talál.

Ki tudja, hogy Bastille bevétel, közelmúlt időknek olyan eseménye, a minek eszmei tartalma ma is friss és divatos, soká megmarad-e a franciák nemzeti ünnepének?

És biztosra kimondhatjuk, hogy szent István alakját, akinek működése mai aspirációinktól és eszmekörünktől pedig oly távolra esik, mindig ugyanaz a kegyelet veszi körül nálunk mint eddig és ma.

Volt idő rá, hogy a nemzet véérébe át menjen az a kegyelet; nem jó olyan idő, ami onnan kiírhatja.

Körül veszik a szent jobbot Budavárában ünnepi körmenettel. És ezer meg ezer ember tódul oda, hogy részt vegyen a szertartásban. Az előtt tán tengelyen, vagy épen gyalogszerrel jöttek: ma a vonatok ontják százszámra a messze vidékről összeseregülő népet.

Nem a látványosságot mennek bámulni; hiszen némelyik kétszer háromszor, a másik tán minden évben látta ismétlődni az ünnepi szertartás megszokott pompáját.

Nem a látványosságért: hanem, hogy részt vegyen újra meg újra a nemzet ünnepében, lerója a kegyeletet a többiekkel s kalap levéve áhítatosan éneklie régi éneket István királyról, amelyik ott született valahol a táborban, hazájuk sorsán búsuló, István király segédelmét kérő magyarok ajakán.

S az államalkotó fejedelem ünnepén ime kész örömmel vonhatjuk le a tanulságot, hogy a legnagyobb alakját tiszteli ma is a magyar.

És mai jelentősége aligha ebben nem áll szent István emléke megünneplésének, az ő nagysága el nem törpülne, ha nevét el is felejtik, a kegyelethez hűtlenség is lesznek; de a mi nemzeti karakterünk épségének nagy hasznára válik ez az évről évre megújuló ünnep, a maga kegyeletes tüntetésével, hazafias áhítatával.

Szent István alakja nem lesz nagyobb, ha az ünnep régi fényét és pompáját esztendőről esztendőre megtartja; de a mi önézetünknek kellene összezsugorodnia, elvesznie, ha csak egyszer is elfelejtjük ünneplésünkkel tisztelni legendáink legnagyobb alakját, álla-

## Ördög az eklézián.

Vereska Mihálynak, a felsővidéki öreg tiszteletesnek családja kivonult a vonathoz. A Vereska lányok, Tini, Biri és Johanka a legujabb ruhájukat vették fel; a Vereska fiúk, Timót a legátus, Péter a gazdász és János a kölyök szintén ünneplőben ágáltak. Az öregek, Vereska Mihály és a felesége a régi zöldes fényű ruhájukban várták a vonatot. Ez a ruha, harminc év óta hirdette a tisztes házaspár ünnepnapjait.

A pesti vonat késett. Valahol útközben a hegyet vájták talján munkások s egy hatalmas szikladarab éppen a sinekre esett. Amíg a szikla az úttestről eltávolították, a vonatnak várnia kellett. Gribócba tehát egy órával később érkezett a vendég.

Ez az óra, nagyon hosszú volt. Az öreg tiszteletes türelmetlenül rázogatta a nagy sötétkék vászonernyőjét, a leányokat szoritotta a mider, a legátus már a századik latin citátumnál tartott, melyet a legközelebbi husvét legáción szándékozott elmondani. Csak a gazdász volt nyugodt, az a nagyfejű jámbor fiú, aki a kölyök fülét ráncigálta meg egyszer-kétszer az idősebb fivér tekintélyével. János, a legkisebb fiú ugyanis egyre a sinek közt szaladgált az öreg tiszteletesné nagy rémületére, aki váltig kérlette:

— Jánoskám, egyetlen Jánoskám fuss ide! Nem látod, hogy jön a vonat?

— Hol? Én nem látom! — diadalmaskodott Jánoska és szemtelenül meresztgette szemét a vasúti sinek irányába.

### II.

— Marianne! Marianne! Itt vagyunk! Szervusz! Jaj de szép vagy! Marianne!

A Vereska család majd eldöntötte lábáról a pesti vonatot, a melynek másodosztályú kocsijából egy kacagó, nagy kalapos asszony szállott ki. Mintha selyem csipkefelhőből ereszkedett volna alá a szép asszony aki után a kalauz nagy sárga bőröndöket és egész üteg kalapskatulyát szállított le a vonatról.

— Marianne, hosszú volt az út? Mindjárt bent vagyunk a faluban. Csak egy kis séta. Gyerekek vigyétek a pakkokat.

A Vereska fiúk felkapták a pesti vendég csomagjait és a menet megindult a faluba. Elöl Marianne, a szép asszony, a tiszteletes úr néhai öcscsének lánya, aki egy pesti ministeri hivatalnoknak volt a felesége, de a sors özvegyi sorsba juttatta. Jobbról a tiszteletes asszony, balról a tiszteletes úr. Timót, a legátus egy sárga bőröndöt és két kalapskatulyát, Péter a gazdász egy sárga bőröndöt és négy kalapskatulyát cipelt utánuk, míg János a kölyök az elejtegetett kalapskatulyákat szedegette fel az úton nagy diadalkiáltásokkal.

Az egész Gribóc kiállt a kapuba, mikor a tiszteletes úrék pesti vendége a falun végig vonult:

— Ah milyen szép, sügtak össze irigykedve az asszonyok. Nézzétek a kalapját, igazi struc toll van rajta. És a ruhája.

A férfiak csak csendesesen ühüngettek, elmondani sem jó, miket gondoltak magukban. De az asszonyok kitalálták gondolata-

tukat, mert az nap este egyetlenegy gribóci házban sem költötték el békességben a vacsorát.

### III.

Vasárnap délelőtt a templomban a legelső padsorban ült a szép Marianne asszony. A tiszteletes asszony áhítatosan forgatta mellette a nagykapcsos imakönyvet, míg a kórusban a kántor szórakozottan énekelte a XXXVI-ik zsoltárt. A kántor, Timót, a legátus volt, mert a kis paróchiának nem volt külön kántora s mikor a legátus a kollégiumban tanult, akkor Knyihár a csizmadia, énekelte a zsoltárokat.

Az egész templom Marianne asszonyt nézte. A jegyzőék kisasszonya a héten beutazott Lőcsére és szintén structollas kalapot vett magának. Hogy nevettek hátul a rektor-leányok. Marianne asszony új kalapban jelent meg a templomban. A kalapon két kis gerle turbékolt egy fészekben. A jegyzőék kisasszonya csunyán le volt főzve.

Az egész templomon valami különös látás ömlött el. Ahol más vasárnap csöndes áhítatban merültek el a jámbor hívő lelkek, most izgatottan fészkelődtek az emberek. Akik még nem látták a szép pesti vendéget, előre nyujtogatták a nyakukat. Főnt a kórusban el-el akadt a Timót legátus hangja, meg volt babonázva az egész tisztes gyülekezet.

Vereska tiszteletes úr gyorsan befejezte az e vasárnapi prédikációt és templom után elgondolkozva, szomorúan ment hazafelé.

### IV.

A Vereska lányok összebujtak a tiszte-

munk szervezőjét, az első magyar királyt.

Maradjon is mindig szent István emlékezete hazánk boldogulásának éltető reménysége és a magyarság fényes őrcsillaga!

H.

### Műkedvelő-előadás Torzsán.

A torzsai Diákegyesület f. hó 15-én fényesen sikerült tánccal egybekötött műkedvelő-előadást rendezett a Burger-vendéglőben. Színre került Murai K. „Virágfakadás”, Gondinet: „Valami hibája van” című vígjátékok, továbbá Farkas I.: „Tanulni kell” című monológja. Mind a három darab nagyon jól sikerült; a közönség lelkesen tapsolt és éltette a főrendező Klepp Péter lelkész, ki lelkes tevékenységével, melyet a szerepek betanításánál kifejtett, nagyban előmozdította e fényes sikert.

Egyenként véve a szereplőket: a „Virágfakadás”ban különösen Hüttenberger Évike (Nelli) előadása aratott nagy tetszést. A szerelmes kisleányt oly hünen és oly elragadó bájjal adta, hogy a szünni nem akaró, mondhatnók frenetikus taps, mely imposáns erővel tört ki a darab végén, nagyrészt az ő kítűnő szereplésének volt következménye. Az a kis zavarodottság mely egynéhány mozdulatán észrevehető volt és mely az első szereplés lámpalázának kifolyása, csak növelte a bájt. Mindezek alapján bátran mondhatjuk, hogy az ő szereplése volt az est egyik fénypontja. Wolf Pauluska nagyon szépen töltötte be a házasságos néni szerepét. Teljesen beleéli magát szerepébe. A szükséghez képest tud haragos, majd könyekig meghatott, tud nagyon kedves is lenni. Ugy látszik színésznői talentum veszett el benne.

Faluba Erzsike bebizonyította, hogy gyenge monologot is lehet jól előadni. Az akaratos, tanulni nem akaró, azután magába szálló kis iskolás leányt nagyon jól adta, csak kár, hogy olyan lapos, unalmas darabot választott, tehetsége nem tudott benne érvényre jutni.

„Valami hibája van” című vígjátékban a legjobb alakítások egyike Tessényi Ilonkái. Olyan fesztelenül és kedvesen mozog és a fiatal asszonyka szerepében olyan bájos, hogy bizony Andre könnyű szívvvel bocsájtotta meg azt a „kis hibáját”. Volt is taps bőven. Ugyancsak kijutott tapsból a szobaleánynak Schick Irmuskának, ki festői sokác népviseletben jelent meg a színpadon. Mozdulatai oly kecsesek, előadása oly sikerült

letes asszonnyal, s ennek az lett a vége, hogy a tiszteletes asszony felvette a zö' desfényű fekete ruháját. Ez az ünnepi alkalom azt jelentette, hogy a tiszteletesasszony a tiszteletes kisasszonyokkal felült a vonatra. Velük ment Marianne asszony is. A városi boltokban a Marianne asszony személyes felügyelete mellett választották ki aztán a tiszteletes kisasszonyok új nyári toalettjét.

Az egész Gribóc a Marianne asszony finom izléséről beszélt, az ezután következő héten. A gribóci fiatal menyecskék pedig városi varrókisasszonyt hozattak és halomra készültek a szebbnél-szebb ruhák.

A gribóci úri körök nagy reformon mentek tehát keresztül. Az asszonyok megtanultak flörtölni, a szoknyájukat kecses mozdulattal úgy szeltek fel, hogy a harisnyájukból mindenestre kilássék legalább egy tenyérnyi. A kaszinóban a fiatal urak lumpolni kezdtek. Pénteken! Ah milyen szerencsétlen nap! — megtörtént Gribócon az első pezsgőzés. Krizsóczy a fiatal mérnök hozatott egy kosár igazi magyar pezsgőt Lőcséről. A tiszteletes úr a következő vasárnapon a világi hiúságokról tartott predikációt. A padokban ezalatt vidám nevetgélések folytak.

V.

Vége felé közeledett a nyár. A szép Marianne asszony el akart utazni Gribócról. Csak két hete volt hátra, a fiatalok még egy utolsó majális szándékoztak rendezni a tiszteletesre. Kint a Livádiában, a Gribóci füzesben tartották a majális. Persze új ruhák kellett hozzá. A férjek és apák dühösen vakargatták a tarkójukat, ez a nyár sok

volt, hogy bizony mondom, ha Páris lennék nem tudom nem-e néki dobnám az aranyalmát. Temperamentumának megfelelő szerepében csak úgy tündökölt.

Ami a szereplő ifjakat illeti: Fröhlich Pál nagyon jól oldotta meg mindkét darabban az öreg bácsi szerepét. Mondotta is mindenki, ki hitte volna, hogy Pali így tudja szerepelni. Gratulálunk hozzá. Schick Páltól, ki ugylátszik színpadra termett, már megszoktuk, hogy mindig jól adja a hős szerelmest. Elég talán annyi róla, hogy mindig fején találta a szöveget. Nagy vígságot keltett Kati szerepe: Fröhlich Lajos, továbbá „ordító” Ödön: Wolf János.

Általában az összes szereplők felülmúlták önmagukat, úgy, hogy bátran mondhatjuk, ilyen sikerült előadás még nem volt Torzsán. Együttal abbéli reményünknek is adunk kifejezést, hogy minél gyakrabban lesz hasonlóhoz szerencsénk.

JURISTA

## HIREK

— **Öfelsége a király születése napján** augusztus 18-án, Kulán az eddigi szokáshoz híven, minden templomban Istenisztelet volt, melyen megjelentek a hatóságok és nagyszámú közönség is.

— **Hadnagyi kinevezések.** Öfelsége a király születés napján három kulai fiatal kadet hadnagygyá neveztetett ki. Lederer Oszkár, Wighart Gyula és Riesz György azok, kik a katona akadémiái sikeres befejeztével hadnagyokká lettek.

— **Társulati polgáriiskola Kulán.** A társulati polgári fiu- és leányiskola f. hó 19-én Kulán megalakult. Az alakuló közgyűlésen megjelentek: Nagy István, Francz Fülöp, Schmidutz József, Bischof Ferenc, Nagy János, Magrissó Albert, Deutsch M. H., Dudás Vince, Varga Flórián, Fátó Miklós, Blanz Mihály, Inhoff János, Horvát Mihály (pénzes), Hahn Ferenc és Berkovits Rezső. Berkovits Rezső kimerítő előadásban ismertette a polgáriiskola fontosságát, célját és szükségességét s tekintve, hogy a közgyűlésen megjelent érdekeltek az előadó fejtegetéseit mindenben helyeselték, kimondták, hogy társulati alapon polgári fiu- és leányiskolát létesítsenek. A jelenlevők nyomban egyhangulag megválasztották a következő tisztikart: Elnök: Berkovits Rezső selyemszalaggyáros, alelnök: Nagy István bőrkereskedő, pénztárnok: Horvát Mihály földbirtokos, ellenőr: Nagy János földbirtokos, jegyző: Deutsch M. H. fakereskedő. Bizalmi

adósságba keverte őket. Az asszonyok persze azt mondják, hogy a sok adósság a szárazság miatt van. Mintha bizony Gribócon sokat ártott volna a szárazság. Más sem terem ott meg csak a krumpli.

A majálison nagy botrány történt. A rektor né valahogy elveszett a füzesben, mikor megtalálták vele volt a Krizsóczy a mérnök is. Jaj, hogy sirtak a rektor kisasszonyok. Majd kifutott a szemük a szegycsontól.

Persze vége volt egyszerre a mulatságnak. A mamák sietve vitték haza a leányaikat. Mindenki a botrányról beszélt. Másnap reggelre azonban még furcsább dolog történt. Eltűnt Timót, a legátus. Hová tűnt? Merre? Talán visszament a kollégiumba? Hiszen két hét múlva kezdődnek az előadások. No de talán Marianne asszony nem ment szintén a kollégiumba? Mert ő is eltűnt. Rettenetes eset. Egész Gribóc csak arról beszélt, hogy Marianne asszony elszóktette Timót a legátust.

Gribócon ezúttal korán beköszöntött az ősz. Olyan szomorú lett egyszerre a világ. Az asszonyok levetették a szép nyári toalettjeiket a madárfészekes kalapokat, a könnyű schevreaux cipőket. Csak halkan suttogtak valakiről egymás közt, aki elment, a pesti vendégről, a szép asszonyról, aki megszóktette Timót a legátust.

Vereska tiszteletes úr a legközelebbi vasárnapon ezzel az evangéliumi kezdettel kezdte meg a predikációját:

— Filokszerá pusztított az Úr szőlőjében, ördög járt az eklézsián, hála neked Uram, hogy tőle megszabadítál . . .

férfiak: Schmidutz József és Hahn Ferenc földbirtokosok. A közgyűlés megbízta az elnökséget, hogy a polgáriiskola céljának megfelelő házat béreljen; továbbá, hogy pályázatot írjon ki egy okleveles tanári és egy segédtanárnői állásra. A polgáriiskola megnyitása szeptember 15-ére van tervbe véve. Már eddig is 39 tanuló iratkozott be a megnyitandó polgáriiskolába. E helyen újra felkérjük mindazon szülőket, akik gyermekeiket a kulai társulati polgári fiu- és leányiskolába beírni szándékoznak, hogy a beírás végett minél előbb Nagy István társulati alelnöknél jelentkezzenek. Tehát végre Kulán is megalakult az oly égető szükségét képező polgáriiskola néhány lelkes polgár kitartó fáradságának eredményeképpen. — Örömmel üdvözljük és üdvözlük bizonyára Kula község lakóit ezt az eredményt és bizonyára nincs messze az az idő, amikor a község, mint erkölcsi testület, támaszkodva az e célra hagyományozott Cuc-féle alapítványra, a társulati polgáriiskolát községi polgáriiskolává fogja fejleszteni.

— **Vármegyei közgyűlés.** Bács-Bodrog vármegye törvényhatósági bizottsága f. hó 28-án a vármegyei székház nagytermében rendkívüli közgyűlést tart.

— **Gyufagyár Ujverbáson.** Dr. Deák Béla ügyvéd, Kanyó József, kulai lakosok, Bröder Jakab ujverbázi lakóssal szövetkezve, nemrég gyufagyár részvénytársaságot alapítottak és rövid időre a gyárat Ujverbáson fei is építették. F. hó 18-ára — a király születése napjára — tűzték ki a gyár üzembe vételét és ez alkalommal, meghívott vendégek jelenlétében, dr. Buday Pál járási főszolgabíró, Dr. Ormay Kálmán tb. megyei főorvos és a helyi közegészségi bizottság élén a gyári helyiségeket tüzetes szemle alá vette és minthogy meggyőződött arról, hogy az építkezés az előírt szabályoknak teljesen megfelel és közegészségi szempontból is minden tekintetben megfelelő óvintézkedésekről gondoskodva van, mindjárt a helyszínen megadta az engedélyt az üzembe való helyezésre. Ennek utána az egész gyár működésbe jött és a munkavezető a fa-apritástól kezdve a gyufagyártás minden műveletét mutatta be. A házigazdák jóvoltából aztán minden vendégnek egy jó uzsonna mellett még egy pakli ujverbázi gyújtó is jutott emlékül.

— **Uj ügyvédek a megyében.** Dr. Mannheim Manó Topolyán és dr. Oszkár Vilmos Csantavéren ügyvédi irodát nyitottak.

— **Kinevezés.** A kultuszminister Werner Anna okl. tanítónőt a pincédi állami elemi iskolához tanítónővé kinevezte.

— **Megbízatus.** A m. kir. földmivélsügyi minister Szegedi Jenő körállatorvos, dunabölkényi lakost a palánkai járásra nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

— **Táncmulatság Veperdön.** A veperdi tanulóifjúság f. hó 11-én páratlan sikerű táncmulatságot rendezett. A tiszta jövedelem a helybeli szegényalpnak jutott. Felülfizettek: Dr. Faller A., Vigyázó V., Resz Mihály, özv. Zányi J.-né 2-2 K, Hinger J. 1 K, Remlinger F. 50 f, Szabó Lajos 40 f. Ezután is hálás köszönetet mond értük a rendezőség.

— **Tilos vasárnap dolgozni.** A kereskedelmi minister körrendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz, amelyben utasítja őket, hogy az ipari munkások vasárnapi munkaszünetéről kiadott rendeletét a legnagyobb szigorral tartassák be. Most már remélhetőleg arra is ügyelni fog az iparhatóság és csendőrség, hogy az ipartelepeken alkalmazott hivatalnokok se dolgozzanak vasárnap.

— **Egy bácskai bank felszámolása.** A Szabadkán nem rég alapított Alföldi Bank e hó 15-én tartott rendkívüli közgyűlésén szótöbbséggel kimondta a felszámolást. A felszámoló bizottság működését azóta meg is kezdte.

— **Zombor város, csütörtökön tartott közgyűlésén,** bizalmat visszavont Hauke Imre polgármesternek és visszavette az állandó választmányának a polgármester nyugdíjaztatására vonatkozó indítványt.

— **Halálozás.** Felicides Lajos, volt kulai telekkönyvvezető, Pozsonyban 84 éves korában meghalt.

— **A József Kir. Herceg Szanatórium** Egyesület szíves tudomására hozza igen tisztelt bizottságainak és tagjainak, hogy központi irodáját régi helyiségéből (Budapest IX. Lónyay utca 47 szám) alól f. év szeptember 1-én Budapest VII. Akácfa utca 30 szám alá helyezte át.

— **Iskolák államosítása.** Ada község képviselőtestülete, szótöbbséggel elhatározta az iskolák és ovodák államosítását.

— **Elaludtak a sineken.** A kiscsombosi vicinális vasút töltése mentén György János vasuti ör 7 és 10 éves két fia tehenet legettett. Elfáradtak, pihenésre a sinek mellé feküdtek s hamarosan elaludtak. Mikor d. u. 4 órakor a Szabadkáról jövő személyvonat arra robogott, a gyermekek még mindig aludtak s a mozdony kerekai a kisebbik gyermeknek a jobb kezefejét levágták, a nagyobbik gyermeket pedig oly erővel dobták le a vágányokról, hogy koponyatörést szenvedett. A kisebbik fiúnak karját amputálni kellett, az idősebbet pedig haldokolva szállították a szabadkai kórházba.

— **A baja-báttaszéki vasút megnyitása.** Kossuth Ferenc kereskedelemügyi minster rendeletével Sztéryni József államtitkár utasította a hajózási és vasuti főfelügyelőséget, hogy a baja-báttaszéki hid és a vele kapcsolatos vonal műtanrendőri bejárását mint a melyet a vonal forgalomba hozhatóságának meg kell előzni, azonnal fogantossítsa. Ez a bejárás az érdekelt törvényhatóságok közigazgatási bizottságának közbejvetelével e hó 26-án fog megtörténni és így, ha a vonal rendben lévőknek találtaik, a forgalomnak szeptember hó első napjaiban fog átadatni. Az erre vonatkozó intézkedésekről a ministerium Pest megye, Bács-Bodrog megye Tolna megye és Baja város hatóságait értesítette.

— **Faeladás.** Az apatini erdőhivatal hivatalos helyiségében szeptember 6-án d.e. 10 órakor az apatini, bezdáni, doroszlói és palánkai erdőgazdálkodások kerületében levő vágásterületeken álló fatömeg készletek eladása iránt versenytárgyalás lesz.

— **Szilbácsi szenzáció.** Suserski Ancsa és özv. Zsemberiné szomszédasszonyok nem a legjobb barátságban éltek egymással. Az amazon természetű Suserski Ancsa, kezének gyors járását már több ízben kipróbálta a Zsemberi családon. F. hó 9-én valami megszgye-ügyön ismét össze különböztek a szomszédasszonyok, de ezúttal már véres volt a harc — előkerült ásó, husáng, bot, kés stb. s úgy helybenhagyták egymást, hogy nemcsak a két verekedő szomszédasszony, de még Rác Zsuzsa Zsemberiné menyecske lánya, aki anyja segítségére sietett, véres fejjel hagyta el a csatateret. Az ügyet a csendőrség vette a kezébe s folytatása a palánkai járásbíróságnál lesz.

— **A paripási ifjuság** f. hó 22-én a Casinóban a szegény gyermekek javára műkedvelő előadással egybekötött táncmulatást rendez.

— **A beiratkozások** az Endreiné-féle zentai leánynevelő intézetbe már megkezdődtek. Az intézet négy osztályú polgári leányiskolája nyilvánossági joggal van felruházva, bizonyítványai ennél fogva állam-érvényesek. Célja az állami tanterv szigorú betartása mellett a német és francia nyelv, valamint a kézi munka minden ágában való alapos tanítása. — Az intézet továbbképző tanfolyamában a magyar, német és francia nyelv és irodalom kívül kiváló fontosságú a könyvelési, gép és gyorsírói tanfolyam, melyben a polgárit végzett leányok a közismereti tárgyakban való továbbképzés mellett gyakorlati irányú kiképzést is nyernek. Ugyanezen tanfolyam keretében a leánykák okl. ipartanítónő vezetése alatt ipari oktatásban is részesülnek. A gyermekeknek a közművelődési és gyakorlati irányban való illetlen kiképezése oly nagy kihatással van azok jövőjére, hogy ezen tanfolyam nem eléggé ajánlható a szülők figyelmébe. — Az intézet internátusa ugy a nevelés gondos és családias volta, valamint az ellátás kifogástalansága mellett a mai viszonyokhoz képest még kiválóan olcsó is. — Prospektus készséggel küld az igazgatóság. 4

— **Az inasiskolák ellenőrzői.** A közoktatásügyi minster az iparos- és kereskedőinas-iskoláknál szakfelügyelői állásokat fejleszt és rendez. A szakfelügyelőket most nevezte ki Apponyi Albert gróf. Bácskában a következőket nevezte ki a minster szaktanfelügyelőkké: Raffai László szegedi állami ipari szakiskolai tanárt a bácsbodrogmegyei összes iparosiskolákhoz, Perjéssy László nyugalmazott felső kereskedelmi iskolai igazgatót a bajai, fehértemplomi, verseci, pancsovai, szabadkai, újvidéki, újverbázi és zombori kereskedőinas-iskolákhoz. A megbízás szept. elsejétől kezdve érvényes.

— **Szilbács község** legtipikusabb alakja befejezte életét époly tragikusan mint amilyen volt teljes élete. Peák Iszákot ismerte a község apraja-nagyja, gúnytárgya volt az egész községnek, de hogy is ne, mikor két fertályos gazda létére kéregetni járt házról-házra néhány krajcárért egy fityóka pálinkára, de sőt besompolygott ha tehette úri házakba is s ha az alkalom kedvező volt, elemelte a befőtteket s kínálta fünek-fának 3-4 krajcárért üvegestől, csak hogy pálinkát szerezhessen. Minduntalan elterült a járdán véres arccal, bezúzott fejjel, melyet az úttest kerékvető cölöpeiben verte be s így ittassan tehetetlenül hevert, úgy hogy mindenki megundorodott e tisztára megfehéredett hórihorgos nagy alaktól, akit az alkohol teljesen rabjává tett. A bíróság dolga megállapítani, búskomorság vitte-e rá hogy a kútban lelje halálát, vagy vigyázatlansága és ittas állapotában került-e abba.

## Közgazdaság.

### A bolgárrendszerű kertészet hazánkban.

Ezelőtt egy-két évtizeddel néhány fura embercsapat jelent meg országunk különböző vidékein. Bocskoros, bugyogós, színes övű hosszú atyafiak, hasonlatosak azokhoz a bosnyák legényekhez, akik olcsó pénzért árulják erre felé a hosszuszárú pipát. Az új jövevények azonban nem hosszuszárú pipával jöttek, — néhány csillogó bolgár aranyat meg mindenféle kerti szerszámot hoztak magukkal. Ami csengő aranyuk volt, azt odaadták néhány vízmenti földdarab béré fejében, ami szerszámot hoztak, azzal neki estek túrni, forgatni a földet. Míg egy részük a földet forgatta, más részük a parton kereket ácsolt. Ostromha fazekakat, a melyekről csámpás pléhvödörök lógtak le, s mely szerkezet arra teremtődött, hogy a vizet a mederből a földekre juttassa.

Ezzel a csámpás micsozával, ezekkel a szegényes eszközökkel kezdtek hozzá s egyre nagyobb tért foglalnak el a magyar zöldséges piacon, ugyszólván teljesen kiszorítva onnan a benszült termelőket. Szomorú dolog ez és nem rendjén való, hogy a magyar föld gyümölcsét idegen kéz szagassa. Mert a mi gyümölcsöt bevándorló tég lenni, azért egy idevalósinak kell idegenbe menni.

De hát a jajongás nem segít a bajon, cselekedni kell. Dicséretére legyen mondva Darányi Ignácnak, a magyar föld és nép lelkes gondviselőjének ezuttal a cselekvésben sincs hiány. Az ország különböző vidékein már három helyen virágozik magyar bolgárrendszerű kerttelep és ha lassan is megy a kertészeti piac visszahódítása, az első lépések biztatók.

Uj gazdálkodási rendszer bevezetéséről lévén szó, első feladatunk azt megismertetni és megkedveltetni, ami természetesen nem történhetik anyagi áldozatok nélkül. Az első kapavágások mindig a legnehezebbek és a megerősödött bolgár telepekkel az új magyar kerttelepek csak akkor versenyezhetnek, ha legalább a kezdet idején melléjük állunk, munkájukat irányítjuk, s az intenzív munka feltételeit a tőkét és instrukciót számukra biztosítjuk.

Az eddig felállított biharszentjánosi, siofoki és szolnoki kerttelepek megalakítása is már ezen elvek alapján történt.

Az állam gondoskodott az öntözéshez szükséges vízművek létesítéséről, ő adta ingyen a magvakat, valamint a palántaneveléshez szükséges melegágyakat, ő gondoskodott a kertészek számára alkalmas

tanult vezetőről, kit is a földmivelésügyi tárca költségén lát el. A kertészeti telepek megalakításának sokszor komoly akadálya az, hogy a kertészkedésre egyesült kisemberek a kertészkedésre alkalmas terület magas földhasznóbérért részben nem merik magukra vállalni, részben nem is tudják összehozni. Ezért az állam, bár csak különösen indokolt esetekben magára vállalja a földhasznóbér fizetését is. Mindezekért a kedvezményekért az állam csak annyi beleszólást kíván meg magának, hogy először is a csoportokat munkásságuk, szorgalmuk és józan életük tekintetében ellenőrizhesse, a garázdákat és dologkerülőket a telepekről kiközösíthesse, s a hivatásukat nem teljesítő csoportoktól a kedvezmények megvonhassa. Megkivánja másodsorban, hogy a kedvezményezett kertészcsoportok terményeiket az állam kívánságára piacokra szállítsák, hol a zöldségárak uzsoraszerű emelkedése tapasztalható s itt a méltányosságnak megfelelő árakat szabva, az erkölcsstelen spekuláció uzsoraüzleteinek útját vágják.

Hogy az okszerű zöldségtermelés ismerete minél szélesebb körben terjedhessen, Darányi Ignác földmivelésügyi minster kertészeti mintatelepek felállítását vette tervbe, melyeknek első célja a nép széles rétegeinek a kerti gazdálkodásba való bevezetése leend. Ezért a telepek munkásokul kisgazdákat és gazdasági munkásokat fognak alkalmazni, kik egy-két évig a telepen dolgozván, már mint képzett s a helyes öntözés fogalmaival tisztában levő kertmunkások lesznek az alakulandó új kertészetekben elhelyezhetőek. Ezek mellett az intézkedések mellett serény munkát fejtenek ki a magyar kertészet megerősítése érdekében az ország különböző vidékein alkalmazott szaktanárok is, kik 1906-ban az orosházi zöldségtermelési tanfolyamon, ily irányban is gondosan kiképeztetvén, az eszme lelkes harcosaivá lettek s már eddig is több helyen alakítottak a környékbeli kisgazdák közreműködésével kisebb-nagyobb kerttelepeket.

Ezekből az itt elmondottakból látható, hogy a földmivelési kormány minden tőle telhetőt megtesz a magyar kertgazdaság felvirágoztatására, s világos, hogy most már tisztán népünk életrealizációjától függ, hogy a zöldségpiacot a bolgár jöttmentektől a magyarság számára visszahódítsuk. Annál inkább kívánatos ez, mert a mezőgazdasági termelésnek éppen ez a legszebben jövedelmező ága, s mert a bolgárok busás keresetüknek minden fillérét kiviven az országból, évről-évre tetemesen csorbitják nemzeti gazdaságunkat. J.

**Anyakönyvezés köréből 1909 auguszt. 14-től:**  
**Születtek:** Bukvity Eutin, Berity Amália, Farkas István, Rumlanger Kati, Tóth Antal, Schneider Valéria, Fürstner Rozália, Fogl Mátyás, Nenadov Amália. **Házasságot kötöttek:** Dudás Péter rk. és Bálint Ilona rk., Viola György rk. és Arth Margit ág. hitv. ev. **Elhaltak:** Szeipl József rk. 47 éves, Glässer Jakab ág. hitv. ev. 25 éves, Novákovits Szlobodán gkel. 2 hónapos, Tyovin Katalin gkel. 4 hónapos.

## Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik felejtetlen J a k a b fiunk elhunytával, fájdalunkat szíves részvétükkel enyhíteni iparkodtak; továbbá Ábel Miklósné, Récsi Miksa úr és a kulai kereskedő-alkalmazottak — a küldött koszorúikért — fogadják ez uton hálás köszönetünket.  
Kula, 1909 augusztus 19.

Glässer család

## Szerkesztői üzenet.

K. L. Minden ember annyit ér, amennyit dolgozik. A tisztességes munka minden téren becsületet szerez. Önnek is csak azt ajánlhatjuk, hogy értelemmel és kitartással dolgozzék, akkor az idő meg fogja hozni az ön részére is a várt eredményt.

### Gabona árak: Budapesten:

Buza októberre	—	13.70
Zab	—	7.48
Tengeri augusztusra	—	7.80

### Kulán:

Buza	—	13.30
Zab	—	6.80
Arpa	—	6.70
Tengeri	—	7.20

Csikos  
Kockás  
Shantung  
Armúre

# Selyem

és „Henneberg” selyem 1 K 35 f-től feljebb, bérmentve és vámentesen. Minta postafordultával.  
Seidenfabrik. Henneberg in Zürich

A kulai társulati polgári fiu- és leány-iskola elnöksége

## Pályázati hirdetmény.

A f. évi szeptember 15-én megnyitandó kulai társulati polgári fiu- és leányiskolához egy évre ideiglenesen a következő tanerők alkalmaztatnak:

1. Egy középiskolai tanári képesítéssel vagy pedig polgári iskolai tanári oklevéllel bíró vezető tanár. Évi fizetés: 2000 K és szabadlakás (2 szoba és mellékhelyiségek). Olyan tanár, a ki latint is taníthat, előnyben részesül.

2. Egy polgári iskolai okl. tanítónő 1400 K évi fizetéssel. Aki kézimunka tanításra képesítéssel bír, előnyben részesül.

A pályázók az eredeti oklevelek v. azok hiteles másolatainak csatolása mellett, eddigi működésük feltüntetésével, folyamodványaikat **folyó évi szeptember 4-ig** az elnökséghez nyújtják be.

Kula (Bácsm.) 1909 aug. 20.

**Berkovits Résző**  
elnök

**Nagy István**  
alelnök

**Horváth Mihály**  
pénztárnok



teljesen látható írásu  
**IRÓGÉP**

következő előnyt nyújt:

- A **STOEWER** írógép írása az első betűtől az utolsóig teljesen és állandóan látható.
- A **STOEWER** írógép az összes rendszerű írógépek előnyeit magában foglalja és azonkívül számos újítással van ellátva.
- A **STOEWER** írógép 45 acél-billentyűje 90 írásjelet ír.
- A **STOEWER** írógép betűkarjai könnyen kicserélhetők.
- A **STOEWER** írógép visszaváltóval van ellátva és tízedes tabulátorral (rovatólókészülékkel) is szállítható.

Magyarországi vezérképviselőt:

**Lukács és Schwarz** Bpest, V. Váci körút 60

Aki valamit eladni vagy venni óhajt, az hirdessen a

**BÁCSKAI KÖZÉRDEK**  
hetilapban

Hirdetési árak:

Egész oldal 25 K Fél oldal 14 K  
Negyed oldal 10 K

Nyolcad oldal 6 K Tizenhatod oldal 3 K

Kis hirdetés egyszeri beiktatása 5 sorig 1 K

## Versenyárgyalási hirdetmény.

1. Vb. ifj. Löbl Mór ujverbázi bej. fakeskedő cég csődválasztmányának határozata alapján a csődleltár 678, 680-681, 683-684, 686-706 sorszámok alatt összeírt 7904-71 K beszerzési és 4137 K becsértékben felvett különböző malom és gépberendezés verseny utján eladatik.

2. Az itt felsorolt egész tömegre vonatkozó zárt írásbeli ajánlatok **1909 szeptember 5-én d.e. 11 óráig Dr. Bruck Armin ügyvéd választmányi elnöknel Zomborban nyújtandók be.** Elkésett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

3. Minden ajánlattevő tartozik egyúttal 413 K-t, szóval Négy száz tizenhárom K-át bánatpénz fejében a választmány elnökének kezébe készpénzben letenni.

4. A választmány Zomborban az elnök ügyvédi irodájában 1909 szept. 5-én pont déli 1/2 12 óraker határoz a beérkezett ajánlatok felett és fentartja magának a jogot, hogy akár a legmagasabbat visszautasíthatja avagy bármelyik ajánlatot is elfogadhassa és akár az összes ajánlatok felretételével a csődvagyon értékesítése tárgyában másként intézkedhetjék.

5. A csődválasztmány és a tömeg gondnok sem az áruk minősége és mennyisége, sem azok helyes leltározásáért nem vállalnak felelősséget.

6. A vevő tartozik a választmány-nak azonnal meghirdetendő határozatától számítva 3 napon belül a vételár teljes összegét a tömeg gondnok kezébe készpénzben, ugyancsak az adásvételi illeketet is még pedig az utóbbit azonnal a vétel után megfizetni.

A késedelem után köteles 5% kamatot fizetni. Köteles vevő a megvett ingóságokat a helyszínén átvenni s azokat a fenti versenyárgyalási határnaptól számított 10 nap alatt az ujverbázi 370 sz. tkvi betétben foglalt ingatlanokról elszállíttatni.

7. Ha a vevő az eladás egyéb feltételei közül bármelyikét megszegi bánatpénzét ugyancsak elveszti és jogában áll a választmány-nak a tömeg értékesítése iránt bármi módon a vevő veszélyére és költségére intézkedni.

8. Csődleltár az alulírott tömeg gondnoknál bármikor betekinhető és az áruaktár is Ujverbázon a tömeg gondnok előzetes értesítése után bármikor megsejmlélhető.

Kula, 1909 augusztus hó.

**Dr. Hilkené Lajos**  
ügyvéd, csődtömeg gondnok

— A Salinil egyedüli kipróbált biztos szer a láb, kéz és más testi izzadás megszüntetésére. Kapható Kardosnál Kulán. Ugyanott kapható a legjobb minőségű fémernemű és cipő.

## Az iskolák megnyitásával ajánlok a legfelsőbb tanhatósági minták szerinti felvételi-, előmeneteli- és mulasztási-napló nyomtatványokat

valamint Dr. Hoffman-féle a tanítási eredményről szóló és más kitalaku minta szerinti **naplót**

Tisztelettel

Berkovits Márk villam-üzemű könyvnyomdája, Kula

**Fiatal segéd a rőfös, rövidárú és fűszer szakmában felvétetik. Ugyanott tanonc is alkalmazást kap. Jó férfi valamint nőiszabó úgy magyar mint német munkában jártas, mindketten állandó munkákat szerezhetnek.**

**Stern Simon és fia Bajsa (Bácska)**

2189 sz. 909

Ószivác község

## Pályázati hirdetmény

Bácsbodrog vármegye törvényhatósági bizottságának 1191/közgy. 1900 számú szabályrendelet értelmében Ószivác községre nézve **az utcák és terek szabályozására** vonatkozó műszaki munkálatok elvégzéséhez alulírott községi előljáróság pályázatot hirdet.

A pályázat határideje: legkésőbb **1909 szeptember 10-én d.u. 6 óra.** A pályázati és munkafeltételek Bácsbodrog vármegye alispánjának 1907 évi május 17-én 19807 alisp. 1907 sz. a. kelt körrendeletével közölt és a zombori m. kir. államépítészeti hivatalnak 1907 évi április 30-án kelt utasításában, végre a 83000/1907 B.M. számú közszállítási szabályrendeletben foglaltatnak.

Pályázók azon tényükkel, hogy ajánlatot tesznek eleve kijelentik, hogy a fenti feltételeket ismerik és azoknak valamint az ajánlatban kikötendő különleges feltételeknek magukat mindenben alávetik.

Anyagáruk egységárai szóval is kiírandók. Ószivác, 1909 augusztus 11.

**Schüzler Károly** Szilberhorn Fülöp  
községi s. jegyző 2-3 bíró

3610/909 sz.

## Pályázati hirdetmény.

Járásomhoz tartozó Mohol községben előléptetés folytán üresedésbe jött **III-ad irnoki** állásra pályázatot hirdetek és felhívom azokat, kik ezen évi 800 K fizetéssel javadalmazott állást elnyerni óhajtják, hogy eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal fellelteltetett kérvényüket **szeptember 1-ig** hozzám nyújtsák be.

Zenta, 1909 augusztus 12.

2

**Sztrilich** főszolgabíró



Ezennel tudomására hozom a t. vevő közönségnek, hogy ma már abban a helyzetben vagyok, hogy bármilyen arany és ezüst ékszereket rendelésre készítek, régi gyémánt és briliáns ékszereket újabb fagonra átalakítok — a legolcsóbb árban. — Karika gyűrűket újabb fagonra átöntök.

Tisztelettel

**KLÍNGVART MÁTYÁS**

Nyomatott Berkovits Márk laptulajdonos, villamos üzemű könyvnyomdájában, Kulán